Библиотека „Календар”

књига 144

Издавач захваљује
Покрајинском секретаријату за културу,
јавно информисање и односе са верским заједницама
АП Војводине на финансијској подршци
за објављивање ове књиге

Copyright © 2026 Божидар Кнежевић

Copyright © 2026 за Србију, АГОРА

Ова публикација се у целини или у деловима не сме умножавати,
прештампавати или преносити у било којој форми или било којим
средством без дозволе аутора или издавача, нити може бити на
било који други начин или било којим другим средствима
дистрибуирана или умножавана без одобрења издавача.
Сва права за објављивање ове књиге задржавају аутор и издавач
по одредбама закона о ауторским правима.

БОЖИДАР КНЕЖЕВИЋ

КРАТКА ИСТОРИЈА МАГЛЕ

ТЕХНИКОЛОР

АГΩРА

ПРОЛОГ*

Не, не, нисам баш биљка. Више сам нека... појава. Рецимо, дим. Али јесам зелен и пишем зеленим. Углавном се не померам, осим кад ме преместе са једног прозора на други – баш као саксију. Све што знам о свету је оно што видим са тих прозора – и оно што ми о њему испричају други. И други други.

Лажем**. Нико мене не премешта, премештам се сам. А и нисам више у соби, побегао сам. Кроз сва врата и све прозоре. Зато што сам дим.

Са друге стране, управо сам проглашен појавом која уме и да крвари. И да пушта крв другима. (И другим другима.) Чак и кад ме нема.

---

* Пролог (примедба Приређивача) Све приче у овој збирци, осим једне, написане су пре тридесетак година у једној соби обложеној књигама док је свуда око те собе закашљани јектичави свет снимао свој порнографски ратни документарац. (Иста примедба важи и за белешке писане руком, од којих су неке такође приче – или наговештаји прича.) А човек који је у тој соби, као у бункеру, седео и писао – формално јесам ја. Али и нисам. Ја сам Приређивач онога што је тај човек написао. Тај човек, тад. Који формално јесте ја. Али и није – његов бункер је соба у којој је писао, а мој бункер су ове фусноте. Можда и запуцамо један на другог. А можда и не запуцамо, јер је тај човек, на неки начин, још увек, свуда око мене. Односно (ако већ морам да кажем истину), ја сам свуда око себе. Компликовано.

** Лажем (прим. Прир.) Лаже да лаже.

А опет, иако пишем зеленим, а, због поменутог крварења, понекад и црвеним, сва слова која напишем на крају испадну црна.

Тако ме и пакују, по систему „три у један" – као инстант кафу или Свето Тројство. А тако и светлим у мраку – стално у неком техниколору*.

Компликовано**.

---

* Техниколор (прим. Прир.) Техниколор, у најбуквалнијем тумачењу, значи филм у бојама (не у боји – у бојама), а заправо се ради о серији специфичних процеса у којима су се кроз призму иза објектива камере истовремено излагала два узастопна кадра једне траке црно-белог негативског филма – један иза црвеног, други иза зеленог филтера. Приказивање таквог филма је захтевало посебан пројектор и посебан разводник снопа, а та техника носила је кафкијански назив: Процес 2. (Нисам баш сигуран да је ово објашњење у довољној мери прецизно, али и не мора бити – јер мислим да се ради о превари и да се израз заправо односи на технологију писања, чији сам, без своје воље, и ја део.)

** Компликовано (прим. Прир.) Опет лаже.

/O/*

(НАЈАВНА ШПИЦА, СКРИНШОТ)

ТЕХНИКОЛОР
ūриказује

Не, не. (Ѳ)**

* /O/ (прим. Прир.) Ознака која означава белешке (од којих су неке у форми приче) и која нам, поред курзива, помаже да одвојимо „чисте" приче од белешки око њих (од којих су неке…, то сам већ рекао).

** Ѳ (прим. Прир.) Колико сам успео да одгонетнем, овај симбол означава неко одсуство у тексту, на пример, одсуство неке напомене – која је намерно изостављена.

СИТУАЦИЈА СА МУВОМ И ЛЕПТИРОМ

(прича за нормалну децу)

О ситуацијама уопште

Једна од ситуација која ме тера у лудило: На дну тегле у којој обично држим концентрацију остала је само једна гранула. Зрно. Нека буде зрно. Али (проверено), ако нико не дође и омете ме, и то зрно, које је толико ситно да скоро и није нека реална концентрација већ више неки њен наговештај или не баш убедљива могућност, сасвим је довољно да обавим оно што сам наумио. А углавном сам наумио да опишем неку ситуацију. Међутим, нормално, скоро увек, баш тад, наиђе нека кокошка и покљуца моје последње зрно. Без зле намере, онако аутоматски. (Кажем кокошка, али не инсистирам на полу. Кокошка је свака особа с кљуном и перјем која сигурно није анђео. Крај кокошје заграде.)

Најгоре ми је што ће моја прогутана концентрација, кад природа обави своје, бити, онако успут, избачена негде у дворишту. И то суштински трансформисана. У зна се шта. И неће имати појма да је у прошлој реинкарнацији била бриљантна концентрација једног уметника и да је, бар потенцијално, могла бити кичма једне фантастичне ситуације. Или бар зглоб око којег се нахватала нека месната ситуацијска метафора. Могла је бити и читава рука која нам маше из воза. И то не било која рука, већ рука на екскурзији, на крају осмог разреда. (А екскурзија на крају осмог разреда је ситуација и по: вино, жене и гитаре. За гитаре гарантујем.) Или нешто још суптилније и флуидније (а опет чврсто) – могла је бити и хрскавица

неког мириса (јер има ситуација које и миришу, интезивно). А овако само размазано смрди. И мисли да је одувек била говно. Што је за говно нормално.

Да се разумемо, кад се моја концентрација претвори у говно, то је такође ситуација. Али не она коју сам хтео. Већ некако неконкретна, ситуација уопште, више архетип неког универзалног гађења него ситуација. А такве ме терају у лудило. Маму им јебем архетипску.

Нећу више псовати. У овој ситуацији то није нормално.

Важно упозорење

Ситуација са мувом и лептиром почиње ускоро.

Ситуација са невидљивим бронтосаурусом

Бронтосаурус је био тежак око тридесет пет тона, а од толике грдосије на мозак је отпадало свега петсто грама. (Кад се реченица овако формулише испада да је мозак неки отпад. Или није добро причвршћен за нас па може и да отпадне. Непотребна дигресија, али…)

Идемо даље. Израчунајте прво пропорцију за изумрлу животињу, а онда је упоредите са односом између укупне масе човека и масе његовог мозга. (Децо, данас радимо математику. Ко се није спремио појешће га бронтосаурус.)

А сад покушајте да се присетите (историја!) јесте ли, у скорије време, рецимо, у последњих милион година (добро, десет хиљада) видели бронтосауруса како блажено пасе на некој ливади. Пампе, прерије, пољопривредна добра? Не?

Можда се скрива међу кравама од педесет тона? Или живи као наметник у крзну џиновског миша? Нисам нормалан? Добро.

Али разумете шта хоћу да вам кажем?

Ситуација са органском метафором

Добри бог пише, а ја читам: Медузе* немају скоро ништа јер су скоро у потпуности направљене од воде (95%) – али су све до једне поносне власнице неког пречника. Неке и сијају (због биолуминисценције), а неке су толико старе (много старије од бронтосауруса) да бисмо их можда могли сматрати и бесмртним.

Медузе живе без плана и намере јер њиховим кретањем управљају море и свемир. Другим речима, медуза није ковач своје среће – што доказује да је добри бог детерминиста. (Или је само хтео да, преко медуза, удари озбиљан литерарни шамар Сартру и Камију. Па и Сабату – бар ћушкицу.)

Ова љигава створења појављују се у различитим културним контекстима углавном симболизујући спој лепоте и опасности. Иако их све класификације сврставају у живе организме, медузе у многочему деле судбину звезда.

Стилска фигура органског порекла. Свака част. (Ѳ)

Врло важно упозорење

Управо ми је јављено да су путеви закрчени (због снега, леда, мртвог бронтосауруса који се препречио преко друма, тракторске и ауторске блокаде и зато што је неко на коловозу написао *la situacion no pasaran*) тако да ситуација са мувом и лептиром још није успела да се пробије.

* Медузе (прим. Прир.) Из мени непознатих разлога, медузе ће бити помињане у још једној причи.

Али нема места паници. Шаљем механизацију. И врхунски обучене професионалце.

Ситуација са организмима из песка*

Ако посећујете пешчане плаже видећете да је тамо затрпавање у песак главна забава. Треба само мало причекати док се неко први не досети, а онда се ствар прошири као епидемија – плажа се, зачас, претвори у весело гробље пуно пешчаних хумки из којих провирују насмејане главе покојника.

А сунце над њима гори као свећа.

Ново врло важно упозорење

Планета је пренасељена. Ситуацијама нижег ранга. (Прошири своје знање, поглавље „Како нам се намножила гамад" из књиге Еугеничка ситкомбиологија. Није обавезно.)

Међутим, наша ситуација са мувом и лептиром је потпуно изнад ситуације. Такорећи, надситуација. И коначно решење заиста је на помолу (уџбеник Геноцид за осми разред, лекција „Животни простор" – за оцену!).

Још мало. Стиже.

Ситуација која трепери**

Опет пишем фрагментарно. А тако и живим. Велики судбински дисконтинуитет. Ја сам џин од милион загрљених патуљака. (☉)

* Песак (прим. Прир.) Из мени непознатих разлога, песак ће бити помињан у још једној причи.

** Треперење (прим. Прир.) Из мени непознатих разлога, треперење ће бити помињано у још једној причи.